

KARAKOL KORKUSU

Tren penceresinden akıp akıp gidiyor gece; siyah sesler ve uzak yıldızlarla.

“Takkıdı tukkudu”...

Akıp giden gecenin içindeyim. Trenin kapkara isli vagonlarıyla, kirli pencerelerindeki zayıf sarı ışıklarıyla, bitkin insan sesleriyle, gecenin karanlığıyla birlikte akıyorum.

Sallana sallana gidiyor tren; “takkıdu tukkudu, takkıdı tukkudu”... Camdan içeri bakıyorum; tren sallantısına direnecek gücü kalmamış dizlerinin üzerinde durmaya çabalayan yorgun ve uykulu kalabalığa.

Solgun, genç bir yüzle bakışıyoruz. Yandan yandan bakışıyoruz. O göremediği karanlığın içine bakıyor. Yana çevirdiği boynuyla yarım dönmüş dışarıya. Baktığı yerde ben varım. Hikâyesini anlatan ben...

Beni göremediğini biliyorum. Yanındakini dinler görünürken dinlememek için dışarıya dalmaya çalışıyor. Geceye ve karanlığa baktığını sanıyor. Oysa ki, bana bakıyor. Gözgözeyiz. Göze göze içim. Uzaklarda kalmış gençliğine, yitirilmiş heyecanlarına ve dostluklarına bakan birisi gibiyim.

Yorgun, sararmış, solmuş bir fotoğraf o. Bir zamanlar çok iyi bildiğim; yıllar geçtikçe küllenmiş, uzaklaşmış bir anı gibi... Henüz ülkeyi batıdan doğuya, kuzeyden güneye bölmüş, durmaksızın motor gürültüleri, susturucu gazlarıyla her şeyi altüst eden kamyonlar, otobüsler, otomobiller, paslı ve parçalanmış araç kalıntıları, benzin istasyonları, iğrenç kokulu durak yerleri, kurumuş kedi ve köpek, hatta tavşan ve tilki bedenleri, üzeri gazeteyle örtülmüş insan ölüsü görüntüleri, her gün onlarca ölü,

yüzlerce yaralıyla anılan trafik kazası haberleri bu kadar egemen olmamış yolculuk, sıla ve gurbet imgelemlerine...

Anadolu'nun çatısına çıkan yolda, günler süren Doğu Ekspresi yolculukları var... Yolcu trenleri, yük trenleri... Trenler gelip geçer akasyalı, serçeli, garip ve sarısı solgun istasyonlardan.

Doğada çınlayan düdük sesleri...

İs, yorgunluk, uykusuzluk ve ana baba günü bir kalabalık. Koridorları bile ağzına kadar dolmuş tren her istasyon duruşunda yeni bir kalabalığın saldırısına uğruyor. Kış dinlencesine girmiş okulların öğrencileri, uzak kasaba ve köylerin memleket hasretiyle yanmış öğretmenleri, bir iki istasyon ötedeki kasaba pazarına iki tavuk üç yumurta götüren köylüler, sözü yakına kesilmiş düğün için şehir dükkânlarını dolaşip Sümer basmaları, kaftanlık kumaşlar en mahrem yerlerinde sakladıkları takıları almaktan dönenler, düğün için can derdinde hastane arayan hastalar, hasta yakınları, yakınlardaki mal meydanlarına ucuz hayvan için giden küçük tüccarlar, gezgin satıcılar... Kaynamış yumurta, sıcak lavaş, hacı yağı...

"Analar, babalar, kardeşler, yengeler, dayılar... En keskininden, en ucuzundan esasnsalar..."

"Az bir müsaade ağbi. Var mı su içen, şişe doldurtan?"

Bir şekilde kendini kompartımanlardaki oturma yerlerine atmış, altı kişilik ikinci mevki bölmelerine sekiz on kişi, sekiz kişilik tahta ızgaralı üçüncü mevki bölmelerine on on iki kişi olarak dolmuş art arda sigara içip söyleşenler, koridor tarafındaki camların perdelerini indirmişler aşağıya. Koridorda, yorgunluktan içi geçmiş bir ihtiyar yüz, bayılmak üzere olan titremeli bir hasta, köy ebeleri doğurtamadığı için doktora götürülen sancılı bir gebe, milyonda bir olasılık da olsa, tanış birisi çıkabilir. Yer vermek zorunda kalabilirler. Yine o soğuk koridorda, saatlerce çarpa çarpa sağındakine solundakine, inip binenlere, kapısı açılabilen bir

helâ arayanlara yol verebilmek için bükülerek bir yandan, ayakta yolculuk yapma işkencesine dönebilirler...

Koridor pencerelerindeki meşin perdeler indirilmiş aşağıya, başlar da çoğunluk dışarıdaki karanlık aynaya, dış pencereye döndürülmüş...

Arada bir gazete kâğıtları açılıyor cam önündeki açılır kapanır sehpaye ve kucaklara; yolluklar paylaşılıyor. İçeriyle paylaşan, dışarıya sırtını dönmüş kompartıman sıcaklıkları...

Tren pencerelerinden akıp akıp gidiyor gece; "Takkıdı tukkudu"...

Trenle bakışıyoruz. Ağzına kadar efkâr, memleket özlemi, is, yorgunluğun örttüğü kavuşma heyecanı ve uykusuzlukla doldurulmuş trenle...

Ben onların hikâyecisiyim. Geçmiş yılların, üzerini pus örtmüş yaşantıların, bitirilmemiş umutların, yaşanılacak yeni dünyaların anlatıcısı.

"Hayat aslında, yaşayamadıklarımızdır çocuklar..."

* * *

Dışarıda gecenin karanlığı akıyor. Arada bir azıcık çevirip boynumu, dışarıdaki karanlığa bakıyorum. Gecenin karanlığı ve bilinmezliği çekiyor beni. Bu kokulu koridor kalabalığından, ayağıma basıp duran, üzerime abanan kalabalıktan bedenimle olmasa da, gönlümle azıcık kurtulabilmek için dışarı bakıyorum. Boynum ağrıdı arkaya doğru dönmekten. Ayağa kalkıp iyice dışarıya dönebilirim elbette. Ama o zaman, bu açılır kapanır koridor oturağını kapabilir birisi. Herkes yorgun, herkes solgun... Herkesin yüzüne gözüne en öndeki lokomotifin savurduğu dumanlar, is parçaları sıvanmış. Yüreklerimize kadar islenmişiz.

Trenin kompartımanları da tıka basa dolmuş, koridorları da... Tuvaletlerin önündeki boşluklarda bile, tavana kadar dizilmiş kadar tahta bavul, ipe sıkılmış denk yığınları... Ne mümkün işemek, ya da başka bir ihtiyaç gidermek için uygun bir hela bulabilmek. İlk istasyondaki bir duvar arkası gözlenecek; treni kaçırmadan.

Tren çoğunluğuna göre Őanslı sayılırım. Sıcak kompartımanlarda yer bulamadıysam da henüz, bu koridor oturağını kapmışım. Üstelik elimdeki bavulla trene binmeden bir gün önce aldığım o güzel doktor çantasını da kabul etmiş karşımdaki kompartımandakiler. Kapının üstündeki bagaj boşluğuna yerleştirmişiz onları.

Yanlardaki bagaj yerleri dolu... Oralarda yatanlar var.

Doktor çantamın içinde benim gibi yolun sonunu bekliyor yeni aldığım o kız gibi Littman marka dinleme gereci. Çantamın içinde tıka basa ilaçlar. Hasta bakacağım köyümde. Hastanede staj için gittiğim kliniklerde hocalarımdan aldığım tanıtım ilaçlarını dağıtacağım hastalara. Babam göğsünü kabarta kabarta gezecek köyün içinde. Henüz staj yapıyor olsa da, adı çoktan doktor olmuş oğlu gelmiş, köyde bedava hasta bakıyor, konu komşuya ilaç dağıtıyor olacak...

Çoğu gitti azı kaldı. Dün sabah bindim trene Ankara garından. Neredeyse tam bir gündür bu koridordayım. Geceyi sabaha devireceğiz birkaç saat sonra. Gerisi kolay. Gündüz çabuk geçecek. Belki azalacak trenin kalabalığı. Oturacak, hatta uzanacak yer bulabileceğim sıcak kompartımanların birinde... Akşam da Kars'a inmiş olacağız. Doğru Mihrali ağabeyin evine. Babamla amcaoğludur Mihrali ağabey. Kars postanesinde çalışır. Kars'a inince trenden, bir gece onun evinde kalırız. Sabaha da otobüs ya da kamyon karasrü; ver elini Ardahan...

Bir sıcak çay, Mihrali ağbimin ve Ayşe yengemin bir güleç yüzü... Arka arkaya ev nüfusuna eklenmiş çocukların gençliğinden ötürü amcalığı biraz tartışılır Ankaralı konuğa kocaman kocaman bakan gözleri... Az öteye serilmekte olan tertemiz yün yatak. Daha girmeden yatağa, ne yorgunluk kalacak, ne uykusuzluk...

Bu kadar sıkışık değildi tren Ankara'da bindiğimde. Gittikçe, yol aldıkça artıyor kalabalığı. Sivas'tan sonra azalır koridor karmaşası, biraz rahatlarız diye umuyoruz. Biraz daha az konuşsa ne olur şu karşımdaki. Dinliyor görünüyorum, belki de ondan. Durmaksızın anlatıyor. Kırk yıllık dostum gibi... Ne olmuş sanki iki kez yer verdiysem, otur biraz dinlen dediysem? Korkumdan mı? Yoo... İnsanlığımdan.

Benden iki yaş küçük bir polis koleji öğrencisi. Hadi polis olsa, korkuyorum diyelim. Daha polis bile değil; öğrenci.

Ne polisleri sevmediğimi, ne de korktuğumu belli etmiyorum... Bana bir zararı dokunabileceğinden değil ya... Yine de bilmemeli. Üç yıl önceki o iki gözaltı. toplum polisi yapısında o sıra dayağı, o falaka... İki afiş asmışız caddeye; hepsi bu. Bir alınıp dövüldük sabaha kadar. Sonra sudan gerekçelerle bir daha...

Ödüm koptu köyde duyulacak, anamın babamın haberi olacak diye. Biz seni doktor olasan diye gönderdik, sen nelere karışıyorsun diyecekler. Yarı aç yarı çıplak yaşıyoruz oğlumuz okusun diye; sen çıkmış anarşistlik yapıyorsun...

Bakanlıktan aldığım burs olmasa yetmeyecekti elbet babamın gönderdiği. Bursumu da kestiler. "Görülen lüzum üzerine..." diyor yazı. Siyasi elbette... Duyması köydekiler. Duymasın da, bundan sonrası zor. Son burs parasının neredeyse yarısını verirken şu çantadaki dinleme gereğine... Cız etmedi değil içim... Bıkmıştım o uyduruk şeylerden ama. Görüntüsü bile başka Littman'ın. Daha koyar koymaz hastanın göğsüne; içinde ne kadar ses varsa... Taa kalın bağırsağın sonuna, idrar kesesine kadar...

Azıcık sus ve kardeşim. Ben ne kadar konuşuyorsam, sen de o kadar konuş. İsmet Paşa Karakolu'ndaymış amcası. Mihrali ağabeyin evine yakındır o karakol. Yolum uzak olsun... Sevmem karakolları da polisleri de... Bir daha yolum düşmesin oralara. Bana ne senin polis amcandan be kardeşim?

Polis koleji öğrencisi olduğundan, polislerden korktuğumdan mı verdim sana iki kez oturacak yerimi? Senden önce de bir turistle paylaştım bu yirmi santimlik tahtayı... Anlattım ya az önce. Zavallı turist, nereden gelip düşmüş buralara; sarı sarı sakalları, gülle gibi ağır o sırt çantasıyla. Mavi mavi çökmüş gözleri yorgunluktan iyice kapanmaya başlayınca... Kalkıp vermişim yerimi. Azıcık dinlensin diye. Oturur oturmaz geçti içi. Vurdu başını karşıdaki tren bölmesinin duvarına. Vurunca uyandı. Uyanınca bana baktı. Sonra bir daha, bir daha...

Şimdi olsa vuramaz kafasını karşıya. Kalabalığa koyar başını. Mışıl mışıl uyur...

Kayseri'deki otelinde uyuyordur şimdi.

Sonra da bu polis koleji öğrencisi...

Anlar mı insanlığımdan? Yarınki gün polis olduğunda, bu da yatırmaz mı gencecik öğrencileri falakaya, sıra dayağına? Vermez mi elektriği hayalarına? Sokmaz mı copunu rektumuna...

Kendince düzeni koruyacak bu da elbet. Görevini yapacak. Adalet isteyenleri, eşitlik isteyenleri, özgürlük isteyenleri komünist diye, anarşist diye fişleyecek...

Uzak olsunlar elbet.

Arada bir yerimi veriyorsam, konuşup sözünü dinliyorsam, korktuğumdan değil ya...

* * *

Bir sarsıntıyla uyanıyorum. Daha doğrusu uyanmaya çalışıyorum. Uykum ağır basıyor. Uyanamıyorum. Bir sarsıntı daha... Birbirine vuran ağır cisimlerin çıkardığı sesler. Neredeyim?

Gidiyorum... Gidip duruyorum. Bir çarpma sesi. Hopluyorum.

Çok uykum var. Yabancı bir yerdeyim.

Tamam. Otuz saati aşmış o koridor çilesinden sonra boşalivermiş kompartımanında uzandığım tertemiz tren koltuğundayım. Derin ve sıcak uykulardan uyanıyorum. Çok güzel uyumuşum. Sıcacık ve yumuşacık koltuğu tertemiz bırakmış olanları minnetle anarak...

Gelmişiz Kars'a. Tren manevra yapıyor. İleri geri. Vagonlar açılıyor, vagonlar bağlanıyor.

Kimsecikler yok ortada.

Herkes inmiş. Ben kalmışım.

Çantam... Çantalarım. İki kompartıman geride olacaklardı. Boşalmış yeri bulunca almak istemiştim. Arkada kalmışlar, sonra alırsın demişlerdi.

Yatıp uyumuşum. Şu kompartıman mıydı? Evet. İşte bavulum tek başına orada duruyor. Ya doktor çantası? Pırıl pırıl derisiyle, hani timsah derisi taklidi...

Doktor çantası yok. İçinde de Littman dinleme gereci; bir de ilaçlar. İlaçlar neyse de, o Littman...

Bavulun bulunduğu yerde de yok. Diğer kompartımanlarda da...

Tren kalktı gidiyor. Acele etmeliyim.

Uykulu bilincimi, Littman çantamı yitirmiş olmanın üzüntüsünü, elimdeki bavulu sürükleyerek geçiyorum koridoru. Açıyorum trenin kapısını. Hızlanmış gidiyor tren. Beri görünce bağıyor bir demiryolu görevlisi... Keskin bir düdük sesi... Kesici bir soğuk... Karanlık... Üstüme doğru gelen koca bir beton direk...

Son anda kapıyı kapatıp kurtarıyorum kendimi de trenin kapısını da. Kim dikmiş bu direği bu kadar yakına?

Art arda keskin düdüklerden sonra duruyor tren. Az geride Kars istasyonu. İstasyonun sarı ve solgun ışıklarını sırtlarında taşıyarak bana doğru gelen demiryolu görevlileri. Ellerinde işaret levhaları... Yüzlerinde şaşkınlık ve öfke...

Yolcuyum. Uyuyup kalmışım. Çantam yok. Çantamı bulamadım. Tıp öğrencisiyim ben. Hatta stajyer doktor... Bursumun yarısını verip aldım. İçinde Littmann dinleme gereci. Kız gibi (bunu söylemedim; bana kalan yanı acınası söylemimin)...

Yok kardeşim. Az kalsın ölecektin. Katar hareket edecek. Kızılçakçak'a gidecek. İn aşağı. Senin yüzünden duruyoruz bak.

Çanta manta görmedim ben. Treni baştan aşağı arayamayız. İn aşağı artık.

Baktık işte; yok...

Birisi getirip teslim ettiyse, şu ilerideki ışıklı yere sor.

Yok dedim ya kardeşim. Kimse getirip bir şey bırakmadı buraya. Git işine.

İşim var benim de... Arkadaş yok dediyse yoktur. Bu kadar ilgi yeter... Uzattın ama... Az sonra gidip biz de biraz dinleneceğiz izninle. Çek git başımızdan.

Çekip nereye gideyim ben dinleme gerecim olmadan? Nasıl bakacağım köydeki hastalara. Nasıl övünç duyacak babam doktor oğlu gelmiş diye...

Çek git, hatta bas git. Başımıza bela olma gece yarısı.

Ne cehenneme gidersen git.

İstasyonun sarı solgun ışığında, Kars gecesinin dondurucu ayazında tek bir fayton... Nasıl kalmışsa burada... Faytoncu demiryolcularla muhabbete dalmış olmalı. O da gitmeye hazırlanıyor işte. Atının başından torbasını sıyırıp... Koş!

"Kaleiçi mahallesi mi?.. On beş liranı alırım."

"Ne on beş lirası ağbi? Ankara'dan buraya gelmişim ben on dokuz liraya. Tam bir buçuk gün yol almışım on dokuz liraya. Sen on beş lira diyorsun."

"Canın çekerse kardaş. Keyfin bilir."

Ne diyor bu Kars mutrufu? Bu kara suratlı faytoncu?

Cebimdeki paranın tümünü alacak. Bu adalet mi şimdi? Hadi acı bakalım yoksullara... Hadi eşitlik, adalet iste; çık bağır, afiş as yoksullar için. Sonra da alsınlar seni karakollara... Cop, tekme, tokat, elektrik... Acı, korku, pişmanlık...

Peki, bu adalet mi, gecenin bir yarısında Kars istasyonunda kalakalmış bir yolcunun durumundan yararlanarak... İstasyonun her tarafından buzlar saçaklanmış yapılarının arasında gezinen iri ve aç köpeklere, ürkütücü gölgelere bakarak korkmakta ve üşümekte olan bu yolcudan tam on beş lira istiyorsun.

Ama kalamam burada. Kalırsam ya donacağım sobası yanmayan o bekleme salonunda, ya itin köpeğin saldırısına uğrayacağım. Hatta demiryolcular gidince, bu faytoncunun adamları. Cebimdeki son parayı da zorla alıp, hatta bavulumdakileri. Belki canıma da göz koyup tanık kalmasın diye geride...

Tamam, hiç olmazsa on al. Beş lira harçlık kalsın cebimde. Olmaz mı? Ya insaf et. Sabaha bir Ardahan otobüs bilet parası; kamyon karoserine de razıyım.

Hiç insaf yok mu sende...

* * *

“Nuh dedi, peygamber demedi” kara suratlı faytoncu. Kars’ın soğuşa, sivri dişli aç köpeklere teslim edilmiş karanlık gecesinde faytonumuzu çeken sıska atın nalları şakırdıyor. Titriyorum soğuktan. Cebimdeki tüm parayı vereceğim az sonra bu soyguncuya. Sonra da Mihrali ağbiden utana utana yol parası...

Hele dur... Ne demişti o polis koleji öğrencisi. İsmet Paşa Karakolu mu? Amcası...

“İsmet Paşa Karakolu’na uğrayacağız. Bir arkadaşı görüp sonra gideceğiz.” Geri dönmüş kötü kötü bakıyor kara suratlı faytoncu.

Nereden çıktı şimdi bu karakol?

Bir bilse karakollardan ve polislerden ne kadar korktuğumu...

Karakoldakiler senin siyasi sicilini, önden yandan çekilmiş fotoğraflarını, parmak bastırdıkları o dosyaları bulamaz mı? Ulan utanmaz arlanmaz anarşiste bak, bir de gelip bu saatte kapımızı çalıyor, demez mi?

Çalıyorum karakolun demir kapısını. Korka korka çalıyorum. İçimdeki soğuk, açlık, titreme ve karakol korkusu büyüyor elimin yanıyla demir kapıya vurdukça. İyi ki eldivenim var. Bu soğukta yapışır insanın eli demirlere.

Açılmıyor kapı.

Arkada, beş metre geride kara suratlı faytoncunun yüzü. Sıska at sabırsızlanıyor; burnunda kocaman buharlar salarak, titreyerek bakıyor bana. Kara suratlı sahibi de bana bakıyor... Başında kocaman bir yün papak... Elinde kamçısı... Yüzü korkunç...

Tam geri dönecekken bir sürtünme sesi. Demir kapının ortasından küçük bir pencere aralanıyor.

Şiş ve yarı aralanmış gözleri, tıraşsız yüzüyle bir polis başı beliriyor sarı ve soğuk sokak ışığının alaca aydınlığında.

“Ne var, ne istiyorsun?”

Bir çırpıda anlatıyorum. Uykusundan kaldırdığım için özür dilediğimi de bildiren bir ses tonu, çaresizlik, masumiyet ve zorunlu kalışın öyküsünü anlatıyorum benim hikâyecimin satırlarının arasında.

Tam on beş lira istiyor benden bu faytoncu. Benim yol arkadaşımın amcası da sizin karakolda polistir...

Ne çabuk anladı ne demek istediğimi...

“Tamam, az çekil kenara” diyor şiş gözlü, tıraşsız yüzüyle uykudan uyandırdığım polis.

“Bak buraya faytoncu!”

“Buyur ağbi...”

“Bu arkadaş bizdendir. Sakın ücret almayasın ha...”

Susup yutkunuyor faytoncu. Susup kötü kötü bakıyor bana doğru...

“Deh!” Şaklatıyor öfkeyle kamçısını... Hızla yol alıyoruz soğuğun ve karanlığın içinde. Karakol korkusu ısıtıyor içimi.

Beş lira vereceğim faytoncuya, inince...

25 Mayıs 2009, Ankara